

Podstawowy rachunek płatniczy – wierzytelność o zawarcie umowy

Konstrukcja podstawowego rachunku płatniczego stanowi – z jednej strony – daleko idące ograniczenie swobody kontraktowania po stronie dostawców usług płatniczych obowiązanych do świadczenia usług w tym zakresie. Z drugiej jednak strony zapewnienie konsumentom „wykluczonym bankowo” szerokiego dostępu do usługi podstawowego rachunku płatniczego istotnie wzmacnia ich pozycję na rynku finansowym. Z tak zagwarantowanym „dostępem” wiąże się bowiem szereg szczególnych uprawnień konsumenckich. Wiele z nich stanowi element szeroko rozumianej asysty przedkontrakto-wej, która stosunkowo często zapewniana jest przez prawodawcę w regulacjach o charakterze konsumenckim. Kluczową rolę wśród tych uprawnień odgrywa możliwość żądania przez konsumenta zawarcia umowy podstawowego rachunku płatniczego. Wydaje się, że można tutaj mówić o przysługującej konsumentowi wierzytelności o zawarcie takiej umowy.

MATEUSZ BLOCHER

Podstawowy rachunek płatniczy – wprowadzenie do problemu

Wprowadzenie konstrukcji podstawowego rachunku płatniczego do u.u.p.¹ stanowi skutek przeprowadzonej implementacji dyrektywy PAD². Zasadniczym celem, który przyświecał prawodawcy europejskiemu w związku z opracowaniem nowych ram regulacyjnych w tym zakresie, było podjęcie walki z problemem „wykluczenia bankowego”³. Problem ten dotyczy znacznej grupy konsumentów na europejskim rynku finansowym, w szczególności

¹ Ustawa z 19.08.2011 r. o usługach płatniczych (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 2003, ze zm.), dalej: „u.u.p.”.

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2014/92/UE z 23.07.2014 r. w sprawie porównywalności opłat związanych z rachunkami płatniczymi, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego (Dz.U. UE L nr 257, s. 214), dalej: „PAD”. PAD została implementowana do polskiego porządku prawnego w drodze ustawy z 30.11.2016 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1997).

³ Najogólniej rzecz biorąc, pod hasłem „wykluczenia bankowego” można rozumieć sytuację, w której ludzie (konsumenty) napotykają istotne trudności w dostępie do lub korzystaniu z usług i produktów bankowych na tzw. głównym rynku usług finansowych. Tak rozumiane „wykluczenie” implikuje z kolei dalsze problemy o charakterze społecznym. Możliwość korzystania z najbardziej podstawowych usług finansowych stanowi bowiem współcześnie jeden z tych elementów, które umożliwiają konsumentom prowadzenie zwykłego życia w społeczeństwie i realizowanie podstawowych potrzeb konsumpcyjnych i gospodarczych. Zob. m.in. eksperckie opracowanie Komisji Europejskiej pt. *Financial services provision and prevention of financial exclusion*, dostępne pod adresem: <https://www.bristol.ac.uk/media-library/sites/geography/migrated/documents/pfrc0807.pdf>, 2008 r., s. 9. Por. także W. Iwański, M. Blocher, *Implementacja dyrektywy PAD – uwagi ogólne oraz wątpliwości na gruncie nowelizacji ustawy o usługach płatniczych*, Monitor Prawa Bankowego 2018, nr 4, s. 74 i n.